

Po nás ať přijde potopa!

František Gellner

Analýza uměleckého díla

Zasazení výňatku do kontextu díla

- 34 básní.

Téma a motiv

- Téma je skeptický postoj ke společnosti
- Motivy jsou hořkost nad životem, zklamání dobou, myšlenky anarchismu, antimilitarismu a vitalismu, pocit mladé předválečné generace, pohrdání životem.

Časoprostor

- Neurčité místo a čas
- Vydáno roku 1901

Kompoziční výstavba

- Sbírka se skládá z 34 básní. Titulní báseň vyjadřuje filozofický postoj celé sbírky – život se žije právě teď a tady, není třeba dbát svazujících pravidel a zvyklostí, je nutné se od nich oprostit a užívat si dne.
- Trávit čas pozdního nedělního odpoledne v Prateru je hloupé, lepší je čas zabíjet čas popíjením piva z prasklé sklenice (báseň neděle)

Tematická výstavba

- Lyrickým subjektem je sám autor, otevřenost sdělení je až šokující. Zdánlivě autor sám sebe v očích čtenářů snižuje. Píše o sobě kriticky a s cynismem, ale cynikem není, pouze se pokouší sám sebe moralizovat. Na dně však hluboká touha po opravdovém citu => něžný cynik.
- Oproštuje od veškerých zbytečných poetismů a píše poezii velice přímou s minimem složitých obrazů, důležité je vyjádřit myšlenku, přesně a nezkráceně.
- Motivem je šokovat, provokovat. Obrovská nechuť povrchnímu a pokryteckému měšťanskému způsobu/stylu života.

Literární forma, druh a žánr

- Literární forma je poezie
- Literární druh je osobní lyrika
- Literární žánr jsou básně a popěvky

Vypravěč / lyrický subjekt

- Lyrický subjekt je sám autor.

- Často se před čtenáři snižuje, píše o sobě kriticky, v duši však touží o opravdových něžných citech.

Postavy

- Zobrazení soudobé společnosti s její ubohostí a banálností
- Autor je důsledný, nemilosrdný a provokativní, působí jako rozhněvaný kritik všedního života, výsměch zaměřuje i na sebe, uvědomuje si vlastní nedostatečnost a ubohost.
- Vede záměrně nezodpovědný život – jediná jistá perspektiva je smrt (báseň Perspektiva). Rouhá se životu, ale současně ho miluje
- Pohrdá společenskými pravidly, útěchu hledá u lehkých holek nebo v alkoholu (báseň Protékací pohár).

Vyprávěcí způsoby

- Nepřímá řeč

Typy promluv

- Pásmo vypravěče, ich-forma i er-forma
-

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

- Básně se podobají písničkám, jsou jednoduché, mají krátké verše, většinou i krátké strofy, některá strofa se opakuje jako refrén, nepoužívá obrazná pojmenování, ale pojmenovává přímo, básně mají písňovou formu.
- Verše jsou prosté, mají pravidelný verš i rým a blíží se prozaickému sdělení. Jsou napsány formou popěvku nebo písně. Používá banální rýmy, nepoetická slova, častá je u něho i nemetaforičnost (na rozdíl od symbolistů). Svými verši chce vědomě šokovat poklidné měšťanstvo, užívá vulgarismy. Ve své básnické tvorbě hojně využívá dobových forem lidové zábavy (kuplety, šansony)
- Slovní zásoba obsahuje hovorové prvky, prvky obecné češtiny, vulgarismy, „jazyk ulice – jazyk hospod a kaváren“

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

- Epiteta
 - Personifikace
 - Eufemismy
-

Kontext autorovy tvorby

- Další básnické sbírky – Radosti života, Nové verše, Don Juan, Potulný národ
- František Gellner se narodil roku 1881 v Mladé Boleslavi. Byl to básník, prozaik, kreslíř a karikaturista. Vystudoval gymnázium, nadále studoval techniku ve Vídni, poté malířství v Mnichově, Paříži a Drážďanech. Žil bohémským životem.

- Usadil se v Brně a jako karikaturista a fejetonista Lidových novin se také angažoval v politice. R. 1914 byl odveden do války. A poslán na haličskou frontu. V září 1941 prohlášen za nezvěstného, přesné datum a místo úmrtí je neznámo.
- Dobové kritiky Gellnera odsoudily s odmítavostí a podrážděností. Poukazovaly na nemorálnost, nízkost, vulgaritu a monotematicnost jeho prvotiny. Nadšení sklídl pouze u blízkého okruhu přátel z básnických a uměleckých kruhů. Přijetí širší veřejností přišlo až po jeho smrti s nástupem další a další generace čtenářů.
- Dnes je již Gellner uznáván jako jeden z největších básníků poezie 20. st. Jeho dílo bylo zhudebněno mnoha umělci: Jaromír Nohavica, Visací zámek, Pepa Nos, Vladimír Mišík, Katapult, Volant atd.

Literární / obecně kulturní kontext

- Život v období Rakousko-Uherské monarchie ztěžoval českým umělcům život. Veškeré protimonarchistické tendence v dílech zakázány, trestány nebo cenzurovány. Řešení politiky císaře či nesouhlas s jakoukoliv činností monarchie na veřejnosti nepřístupný. Toto vše navíc s pokleslou morálkou měšťanstva, jež žije povrchním, maloduchým a pokryteckým životem, dává za vznik skupině lidí nazvaných „anarchističtí buřiči“, kteří se začali objevovat na přelomu 19. a 20. století. Mimo Gellnera mezi ně také patřil Viktor Dyk, Fráňa Šrámek, Karel Toman či S. K. Neumann.